

Motion till riksdagen 2021/22:4229

av Pål Jonson m.fl. (M, KD)

med anledning av skr. 2021/22:6 Riksrevisionens rapport om projektbidrag från anslag 2:4 Krisberedskap

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en oberoende översyn av fördelningen av projektbidrag inom ramen för anslag 2:4 Krisberedskap och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sveriges krisberedskap behöver stärkas. Pandemin har visat på ett antal brister i vår förmåga till strategisk framsyn, samordning och hantering av större kriser. Det behövs genomgripande reformer för att förstärka den civila beredskapen på ett antal områden som ansvar, ledning och samordning, men även när det gäller saker som krislagstiftning, samverkan med näringslivet och lagerhållning. Sverige ska vara väl rustat att möta framtidens kriser oavsett om det handlar om pandemier, avbrott i försörjningskedjor eller klimatrelaterade händelser som skogsbränder och översvämningar.

En god krisberedskap lägger också grunden för det civila försvaret. Krigets krav måste kunna hanteras. Klarar Sverige att hantera de krav som kriget kan ställa på samhället står vi också bättre rustade att hantera krisen.

Mot denna bakgrund är det därför oroväckande att Riksrevisionens granskning av projektbidrag från anslag 2:4 Krisberedskap (RiR 2021:7) har avslöjat ett antal brister.

Anslag 2:4 Krisberedskap, på utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap, uppgår till ca 1,3 miljarder kronor och får användas för att finansiera åtgärder som stärker samhällets samlade beredskap och förmåga att hantera allvarliga kriser och deras konsekvenser. Anslaget får också i viss utsträckning finansiera åtgärder för att kunna ge stöd till och ta emot stöd från andra länder vid en allvarlig kris eller inför en möjlig allvarlig kris. Anslaget får även i viss utsträckning finansiera åtgärder som syftar till att skapa eller vidmakthålla förmågan till höjd beredskap för det civila försvaret. Anslaget

får även i viss utsträckning användas för att finansiera offentliga aktörers kostnader i samband med extraordinära händelser.

Riksrevisionens granskning fokuserar dock på den del av anslaget som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) fördelar som bidrag till myndigheter på nationell och regional nivå för olika utvecklingsprojekt. De projektbidrag som MSB fördelar uppgår till runt 500 miljoner kronor per år. De ska stärka samhällets samlade beredskap och förmåga att hantera allvarliga kriser samt bidra till att skapa eller vidmakthålla en grundläggande försvarsförmåga.

Granskningen visar på ett flertal brister när det gäller hanteringen av projektbidragen. Det handlar om att det är svårt för MSB att skilja mellan åtgärder som bör finansieras via ordinarie anslag och de som kan finansieras med anslag 2:4. Riksrevisionen konstaterar att det är ett tecken på att många myndigheter huvudsakligen finansierar sitt arbete med hjälp av projektbidrag.

Särskilt anmärkningsvärt är att MSB fördelar projektpengar inom ramen för anslag 2:4 till MSB:s egna utvecklingsprojekt.

Flera myndigheter påpekar att det är svårt att ha en långsiktig planering när en stor del av beredskapsarbetet finansieras med projektbidrag. Vissa myndigheter är dessutom helt beroende av projektbidragen för att kunna arbeta med utveckling av krisberedskap. MSB gör heller ingen långsiktig uppföljning av hur de projekt som finansieras från anslag 2:4 fungerar.

Slutligen konstaterar Riksrevisionen att de medel som MSB fördelar till länsstyrelserna för s.k. sammanhållna projekt fungerar som en mer eller mindre permanent delfinansiering av länsstyrelsernas grundläggande krisberedskapsarbete.

Sammantaget går det att konstatera utifrån Riksrevisionens granskning att det finns problem när det gäller anslag 2:4 såväl när det kommer till fördelning av medel och rågången mellan projektpengar och ordinarie anslag som när det gäller långsiktighet, uppföljning och utvärdering.

Regeringen påpekar i sin skrivelse med anledning av Riksrevisionens rapport att MSB för närvarande arbetar med att ”ytterligare förbättra sina processer för ansökningar, granskning och bedömningar såväl av egna projekt som övriga myndigheters.”

Moderaterna och Kristdemokraterna anser inte att detta är tillräckligt. Det behövs en oberoende översyn av hur hela processen med projektbidrag kan bli mer ändamålsenlig, transparent och långsiktig. Det handlar såväl om att se över att projektpengar inte ska ersätta ordinarie anslag, att lämna förslag på hur bidrag till MSB:s egna projekt kan hanteras samt ta fram förslag på bättre processer för uppföljning och utvärdering av hur projektbidragen används för att åstadkomma långsiktiga resultat.

Pål Jonson (M)

Mikael Oscarsson (KD)

Jörgen Berglund (M)

Lars Adaktusson (KD)

Jan R Andersson (M)

Alexandra Anstrell (M)

Jessika Roswall (M)